

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:16

Atte Vieno, Tiia Villa

OPIKKELIJOIDEN HYVINVOINTITUTKIMUKSET

Selvitys korkeakouluopiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia koskevista valtakunnallisista tiedonkeruista Suomessa

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Helsinki 2017

KUVAILEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	28.2.2017
Tekijät	Toimeksiantaja
Atte Vieno, Tiia Villa	Sosiaali- ja terveysministeriö
	HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä
	-

Muiston nimi

Opiskelijoiden hyvinvointitutkimukset - Selvitys korkeakouluopiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia koskevista valtakunnallisista tiedonkeruista Suomessa

Tiivistelmä

■ Korkea-asteen opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia on tutkittu neljän vuoden välein tehtävällä Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksella (KOTT), joka on ollut ainoa säännöllisesti tehtävä tutkimus ko. opiskelijaryhmälle. Päävastuu tutkimuksen toteuttamisesta on ollut YTHS:llä. Tutkimuksen ovat rahoittaneet OKM, STM sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS). Kelan muuttuneiden rahoituslinjausten mukaan YTHS:n tutkimus- ja kehittämistoimintaa ei enää hyväksytä toimintamenoihin, jolloin YTHS:n tutkimusvastuu päättyy. Vuoden 2020 tutkimuksen rahoitus ja päävastuutaho ovat auki. Opiskeluterveydenhuollosta puuttuu THL:n säännöllisesti kokoama seurantatietoa, vaikka tarve sille on ilmeinen.

■ Sosiaali- ja terveysministeriö teetti selvityksen opiskelijoiden hyvinvointitutkimuksista Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiöllä (Otus). Selvityksessä kartoitettiin korkeakouluopiskelijoita koskevien erillisten valtakunnallisten hyvinvointitiedon keruiden sisältöjä sekä tulevaisuutta. Selvityksessä tarkasteltiin erityisesti Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimusta KOTT ja sen tulevaisuutta suhteessa muihin valtakunnallisiin opiskelijoiden hyvinvointia koskeviin tiedonkeruisiin ja väestötutkimuksiin. Tutkimuskysymyksiä olivat mm. eri tutkimusten katvealueet, mahdolliset päällekkäisyydet, tutkimusten jatkumo, rahoitus, tutkimusten tulevaisuus sekä Virta-tietokannan hyödyntämismahdollisuus. Tutkimuksessa tarkasteltiin yhdeksää eri opiskelijakyselyä ja haastateltiin kymmenen eri asiantuntijaa.

■ Selvitys osoitti, että KOTT -tutkimuksesta saadaan sellaista tietoa, jota muut tutkimukset eivät tuota. Lisäksi tutkimuksista löytyi katvealueita kuten korkeakouluopiskelijoiden terveystalvelujen järjestäminen, käyttö ja niiden yhteys terveydentilaan. Selvityksen asiantuntijahaastattelujen yhteenveto toteaa, että KOTT -tutkimuksessa saatua tietoa on kerättävä myös jatkossa tavalla tai toisella. Nykyistä tutkimuksen moninaisuutta olisi jossain määrin mahdollista järkeistää sekä tutkimuksen sisällöllisiä päällekkäisyyksiä ja samojen vastaajien kuormitusta olisi myös tarpeen vähentää. Haastateltavat toivoivat myös pysyvän rahoituksen järjestäminen laadukkaana tutkimuksen mahdollistamiseksi. Asiantuntijahaastatteluissa ilmeni painatusero valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan näkökulmien välillä.

Asiasanat

hyvinvointi, korkeakoulu, opiskelija, opiskeluterveydenhuolto, rahoitus, terveys, tiedonkeruu, tutkimus

Sosiaali- ja terveysministeriön raporteja ja muistioita 2017:16	Muut tiedot
	www.stm.fi
ISSN-L 2242-0037	Kokonaissivumäärä
ISSN 2242-0037 (verkkojulkaisu)	38
ISBN 978-952-00-3866-3	Kieli
URN:ISBN:978-952-00-3866-3	suomi
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3866-3	

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Datum
Social- och hälsovårdsministeriet	28.2.2017
Författare	Uppdragsgivare
Atte Vieno, Tiia Villa	Social- och hälsovårdsministeriet
	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet
	-

Rapportens titel

Välfärdsundersökningar av studerande - Utredning om riksomfattande insamlingar av uppgifter om högskolestuderandenas hälsa och välfärd i Finland

Referat

■ Hälsan och välbefinnandet hos högskolestuderande har undersökts med hjälp av en hälsoundersökning för studerande med fyra års intervall. Det har varit den enda undersökningen som gjorts regelbundet för studerandegruppen i fråga. Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS) har haft huvudansvaret för genomförandet av undersökningen. Undersökningen har finansierats av UKM, SHM samt SHVS. Enligt Folkpensionsanstaltens ändrade riktlinjer för finansiering godkänns inte längre SHVS:s forsknings- och utvecklingsverksamhet som omkostnader, varmed SHVS:s forskningsansvar upphör. Finansieringen av undersökningen år 2020 och vem som har det huvudsakliga ansvaret är öppna. Uppföljningsinformation som Institutet för hälsa och välfärd regelbundet samlar in saknas om studerandehälsovården, även om det finns ett uttalat behov av det.

■ Social- och hälsovårdsministeriet gav Forskningsstiftelsen för studier och utbildning (Otus) i uppdrag att göra en utredning om välfärdsundersökningar av studerande. Utredningen kartlade innehållet i och framtiden för insamlingen av separat riksomfattande välfärdsinformation om högskolestuderande. I utredningen granskades särskilt hälsoundersökningen för högskolestuderande och dess framtid i förhållande till andra riksomfattande insamlingar av uppgifter och befolkningsundersökningar som gäller studerandenas välbefinnande. Undersökningsfrågor var bl.a. mindre utforskade områden i olika undersökningar, eventuella överlappningar, undersökningarnas kontinuitet, finansiering, undersökningarnas framtid samt möjlighet att utnyttja databasen Virta. Nio olika enkäter för studerande granskades och tio sakkunniga intervjuades för undersökningen.

■ Utredningen visade att hälsoundersökningen för studerande ger sådan information som andra undersökningar inte producerar. Undersökningarna fann även mindre utforskade områden såsom ordnande och användning av hälsovårdstjänster för högskolestuderande och deras samband med hälsotillståndet. I sammanfattningen av sakkunnigintervjuerna konstateras att den genom hälsoundersökningen för högskolestuderande insamlade informationen även i fortsättningen ska samlas på ett eller annat sätt. Det skulle i viss utsträckning vara möjligt att rationalisera undersökningens nuvarande mångfald och innehållsmässiga överlappningar. Det är också befogat att minska belastningen på samma personer som svarar. De intervjuade hyste även förhoppningar om att en permanent finansiering kan ordnas för att möjliggöra högklassiga undersökningar. Skillnaden i betoning mellan statsförvaltningens och medborgarsamhällets synvinklar visade sig i sakkunnigintervjuerna.

Nyckelord

välbefinnande, högskola, studerande, studerandehälsovård, finansiering, hälsa, insamling av uppgifter, undersökning

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:16

Övriga uppgifter
www.stm.fi/svenska

ISSN-L 2242-0037
ISSN 2242-0037 (online)
ISBN 978-952-00-3866-3
URN:ISBN:978-952-00-3866-3
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3866-3>

Sidoantal
38

Språk
svenska

SISÄLLYS

1	Johdanto	5
1.1	Selvityksen toteutus.....	5
1.2	Opiskelijakyselyiden taustat	6
2	Tiedonkeruiden hyödyntäminen asiantuntijatyössä	12
2.1	Kyselyiden temaattiset eroavaisuudet ja päällekkäisyydet	12
2.2	Kyselyiden katvealueet: Mitä tietoa jää kokonaan puuttumaan?	23
2.3	Kyselyiden muodostamat jatkumot Kouluterveyskyselyyn.....	24
2.4	Asiantuntija-arviot kyselyiden eduista ja puutteista	25
3	Tiedonkeruiden tulevaisuus	28
3.1	KOTT-tutkimuksen tuottaman tiedon tulevaisuus	28
3.2	Tiedonkeruun organisointi	28
3.3	Kerätyn tiedon hyödyntäminen	30
4	Yhteenveto: KOTT nyt ja tulevaisuudessa	32
4.1	Mitä KOTT:n tuottamaa tietoa saadaan jo muilla olemassa olevilla kyselyillä?	32
4.2	Mitä sellaista tietoa saadaan KOTT:lla, mitä ei saada muilla olemassa olevilla kyselyillä?	32
4.3	Mitä tiedon "katvealueita" KOTT-kyselyyn ja muihin opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia kartoittaviin opiskelijakyselyihin liittyy?	33
4.4	Millaisen jatkumon KOTT ja muut tutkimukset muodostavat suhteessa kouluterveyskyselyyn?	34
4.5	Millä rahoituksella kutakin tutkimusta tehdään?	34
4.6	Mitä edellä mainittujen Opiskelijakyselyiden tulevaisuudesta tiedetään ja miten niiden tulevaisuus nähdään?	34
5	Liitteet.....	36
Liite 1.	Selvitykseen läpikäytyt kyselylomakkeet	36
Liite 2.	Selvitykseen haastatellut asiantuntijat.....	37
Liite 3.	VIRTA-tietokannan hyödyntäminen opiskelijoiden hyvinvointitutkimuksissa ...	38

1 JOHDANTO

1.1 SELVITYKSEN TOTEUTUS

Hyvinvointia koskevia valtakunnallisia kyselytutkimuksia, joissa korkeakouluopiskelijat ovat yhtenä kohdejoukkona, toteutetaan Suomessa tällä hetkellä hieman eri tahoilla ja niiden yhteinen koordinaatio on melko vähäistä. Tästä syystä sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö tilasivat Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otukselta syksyllä 2016 selvityksen, jossa kartoitetaan korkeakouluopiskelijoita koskevien erillisten valtakunnallisten hyvinvointitiedonkeruiden sisältöjä sekä tulevaisuutta. Erityisenä tarkastelun kohteena selvityksessä on Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus KOTT ja sen tulevaisuus suhteessa muihin valtakunnallisiin opiskelijoiden hyvinvointia koskeviin tiedonkeruisiin ja väestötutkimuksiin.

Eri tiedonkeruita tarkastellaan erityisesti terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien teemojen osalta, mutta huomioon otetaan myös muut kyselyiden sisällöt, joiden yhteisvaikutusten voi nähdä olevan merkittäviä hyvinvoinnin kannalta. Tarkemmat tutkimuskysymykset tässä selvityksessä olivat:

1. Mitä KOTT:n tuottamaa tietoa saadaan jo muilla olemassa olevilla kyselyillä?
2. Mitä sellaista tietoa saadaan KOTT:lla, mitä ei saada muilla olemassa olevilla kyselyillä?
3. Mitä tiedon “katvealueita” KOTT-kyselyyn ja muihin opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia kartoittaviin opiskelijakyselyihin liittyy?
4. Millaisen jatkumon KOTT ja muut tutkimukset muodostavat suhteessa koulu-terveyskyselyyn?
5. Millä rahoituksella kutakin tutkimusta tehdään ja miltä rahoitus näyttää tulevaisuudessa?
6. Mitä edellä mainittujen opiskelijakyselyiden tulevaisuudesta tiedetään ja miten niiden tulevaisuus nähdään? Millainen on Virta-tietokannan hyödyntämismahdollisuus näissä tiedonkeruussa?

Tietoa kerättiin a) korkeakouluopiskelijoita koskevien ja väestön terveystutkimusten kyselylomakkeista ja tutkimusten kuvauksista sekä b) haastattelemalla keskeisiä tiedon tuottajia ja hyödyntäjiä (lista kyselylomakkeiden linkeistä ja haastatteluista on raportin liitteenä).

Selvitys käynnistyi kyselylomakkeiden analyysillä. Analyysivaiheessa kyselylomakkeista kerättiin niiden sisältämät keskeiset teemat ja aiheet yhteen taulukkoon niin, että taulukosta käy selkeästi ilmi, missä kaikissa kyselyissä mitäkin teemoja on käsitelty. Sen jälkeen taulukon pohjalta tehtiin vertailua KOTT-kyselyn ja muiden kyselyiden välillä. Tätä tietoa täydennettiin seuraavaksi asiantuntijahaastatteluilla. Haastatteluita varten muodostettiin kevyt puoli-strukturoitu haastattelurunko, jonka kysymykset toistettiin kaikille haastatteluille. Haastatteluissa keskityttiin tutkimuskysymysten mukaisesti siihen, miten haastateltavat näkevät edellä mainittujen kyselyiden hyödyt, päällekkäisyydet ja katvealueet ja miten he niitä työssään hyödyntävät. Haastatteluissa kysyttiin myös, miten he näkevät kyselyiden tulevaisuuden. Haastattelut toteutettiin puhelimitse, ja niiden kesto oli noin 30 min/haastattelu. Lopulta tulokset kyselylomakkeiden analyysistä ja haastatteluista nivottiin yhteen tähän tulosraporttiin.

Tulosraportti etenee edellä mainittujen tutkimuskysymysten pohjalta. Seuraavaksi tässä johdannossa esitellään kyselyiden tarkoitukset ja taustat. Raportin toisessa osassa keskitytään varsinaisiin tuloksiin: esitellään kyselyiden teemat ja niiden eroavaisuudet sekä päällekkäisyydet suhteessa Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimukseen kyselyiden analyysin pohjalta (2.1), esitellään eri kyselyiden jälkeensä jättämät tiedon katvealueet kyselyiden analyysin ja asiantuntijahaastatteluiden pohjalta (2.2), sekä esitellään, millaisen jatkumon kyselyt muodostavat suhteessa kouluterveyskyselyyn kyselyanalyysin ja asiantuntijahaastatteluiden pohjalta (2.3). Toisen osan lopuksi esitetään tiivistelmä eri kyselyiden eduista ja puutteista asiantuntijahaastatteluiden pohjalta (2.4). Raportin kolmannessa osassa, joka toimii raportin toisena tuloslukuna, keskitytään asiantuntijahaastatteluiden pohjalta tiedonkeruun tulevaisuutta koskeviin kehittämissuhteisiin, jotka liittyvät KOTT-tutkimuksen tulevaisuuteen (3.1), tiedonkeruun organisointiin (3.2) ja kerätyn tiedon hyödyntämiseen (3.3). Lopulta raportin viimeisessä, neljännessä osassa esitetään yhteenvetoa tuloksista ja kehittämissuhteita Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen tulevaisuuden asemasta suhteessa muihin tutkimuksiin.

1.2 OPISKELIJAKYSELYIDEN TAUSTAT

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus KOTT on YTHS:ssä vuosina 2000, 2004, 2008, 2012 ja 2016 toteutettu valtakunnallinen opiskelijoiden terveystutkimus, jonka kohteena ovat nykyisin alle 35-vuotiaat suomalaiset yliopistojen perustutkinto-opiskelijat sekä ammattikorkeakouluopiskelijat. Tutkimuksissa on kartoitettu laajasti opiskelijoiden fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalista terveydentilaa, terveystietoisuutta ja näihin liittyviä tekijöitä, kuten sosiaalisia suhteita, opiskelua ja toimeentuloa sekä terveyspalvelujen käyttöä ja mielipiteitä palvelujen laadusta. Peruskysymykset on toistettu samalla tavoin eri vuosina. Lisäksi mukana on ollut vaihtuvia erityisteemoja. Tutkimusten tietoja on hyödynnetty opiskeluterveydenhuollon suunnittelussa ja ohjeistuksissa. Ne ovat myös ohjanneet useita yhteisöllisen terveyden edistämisen hankkeita.

Eurostudent on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoima ja Tilastokeskuksen toteuttama valtakunnallinen opiskelijatutkimus, jolla kartoitetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perus- ja jatkotutkinto-opiskelijoiden elinoloja, opiskelua, liikkuvuutta, sosiaalista taustaa ja toimeentuloa. Kansainvälisesti vertailtavaa tietoa kerätään samanaikaisesti 30 euroopan maassa korkeakoulupolitiikan, korkeakoulujen ja tutkijoiden käyttöön. Tutkimus on ollut keskeisin lähde Bolognan prosessin edistämisessä, ja Suomessa tulokset ovat olleet opiskelijavalintauudistuksen ja monen muun politiikkahankkeen taustalla. Tutkimus on toteutettu Suomessa vuosina 2006, 2008, 2010, 2012, 2014 ja 2016. Kysely käsittää eri maissa samanlaisena toteutetun runkokyselyn ohella myös kansallisia kyselykierroksittain vaihtuvia erityisteemoja. Runkokyselyn sisältöä koordinoi kansainvälinen tutkijakonsortio.

Opiskelijabarometri on Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen toteuttama valtakunnallinen opiskelijatutkimus, jonka tavoitteena on vähentää opiskelijoihin kohdistuvaa päällekkäistä tiedonkeruuta ja tarjota tutkijoille pysyvä työkalu opiskelijatutkimuksen tueksi. Barometrin rungon muodostaa joka toinen vuosi toistuva peruskysely, jonka lomake kattaa erilaisia opiskelijan arkea ja opintomenestystä käsittäviä aihealueita sekä vaihtuvia erityisteemoja. Peruskyselyssä kysytään mm. opiskelijan ja opintojen relevantit taustatiedot sekä tietoa opiskelijoiden arvoista, hyvinvoinnista, toimeentulosta ja opiskelukyvyistä. Barometrin toisen tason muodostaa pitkittäistutkimus, joka on tutkimusstrategia, jossa tutkitaan ilmiöiden muutosta ja kehittymistä pitkän aikavälin kuluessa. Strategia perustuu saman tutkimuskohteen seuraamiseen, ajassa tapahtuvien muutosten havaitsemiseen sekä muutoksiin vaikuttaneiden

tekijöiden ja muutosten seurausten analysoimiseen. Barometrin peruskysely on toteutettu vuosina 2012, 2014 ja 2016 ja uusien opiskelijoiden perustutkintovaiheen seurantakysely vuosina 2013-15.

Kandipalaute on Suomen yliopistot Unifin koordinoima yliopistojen valtakunnallinen opiskelijapalautekysely, joka selvittää kandidaatin tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden tyytyväisyyttä yliopistoonsa ja kokemuksia opintojen sujumisesta. Kysely perustuu ajatukseen, että opinnoissa menestymiseen vaikuttaa itse opiskelun lisäksi useita sosiaalisia ja yhteisöllisiä sekä opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä tekijöitä. Yliopistot lähettävät kyselyn opiskelijalle, kun opiskelija on suorittanut kandidaatin tutkintoon kuuluvat opinnot, tai opiskelijan opiskeltua noin kolme vuotta alalla, jolla ei suoriteta kandidaatin tutkintoa. Kysely on toteutettu kaikissa suomalaisissa yliopistoissa (paitsi Maanpuolustuskorkeakoulussa) vuodesta 2013 lähtien. Opiskelijoilta saatava palaute on tärkeää parempien toimintatapojen sekä opetuksen ja ohjauksen kehittämisessä. Vuodesta 2015 alkaen opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on osoittanut 3 % yliopistoille jaettavasta perusrahoituksesta valtakunnallisen opiskelijapalautteen perusteella.

Ammattikorkeakoulujen valmistumisvaiheen opiskelijapalautekysely AVOP on Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n hallinnoima opiskelijapalautekysely, jossa opiskelija arvioi ja antaa palautetta toteutuneesta koulutuksesta. Kyselyn tuloksia hyödynnetään sekä paikallisesti korkeakoulun oman toiminnan kehittämisessä että valtakunnallisesti koulutuksen ohjauksessa ja rahoituksessa. Kyselyn täyttävät kaikki ammattikorkeakouluista valmistuvat tutkinto-opiskelijat (pl. Poliisiammattikorkeakoulu). AVOP on ollut valtakunnallisesti käytössä vuoden 2015 alusta kaikissa Suomen ammattikorkeakouluissa, poislukien Högskolan på Åland ja Poliisiammattikorkeakoulu.

Kouluterveyskyselyä toteuttaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Se tuottaa seurantatietoa eri-ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Kyselyyn vastaavat joka toinen vuosi peruskoulujen 4. ja 5. luokkien oppilaat ja heidän huoltajansa, peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Vertailukelpoisia tietoja on kerätty peruskoulun yläluokkalaisilta vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen. Peruskoulun alaluokkalaiset ja heidän huoltajansa ovat mukana vuodesta 2017 alkaen. Kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa käytetään koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisessä, kuntien hyvinvointijohtamisessa, sekä politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa.

Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH seuraa hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia väestössä ja eri väestöryhmissä. Tutkimusta toteuttaa THL ja se tuottaa tietoa myös väestön palvelujen tarpeesta, palvelujen käytöstä ja niiden riittävydestä. Eri vuosien tulokset ovat keskenään vertailukelpoisia, joten tutkimuksen avulla voidaan seurata hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia. Tutkimustieto on tärkeää kansallisen terveyspolitiikan arvioinnissa ja suunnittelussa ja sillä on erittäin suuri merkitys alueiden ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnilla ja alueilla on mahdollisuus tulla mukaan tutkimukseen yhteistyössä THL:n kanssa ja kerätä alueensa tarpeiden mukainen erillisotos. Vuodesta 2015 alkaen AVTK-tutkimus tuli osaksi Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimusta.

Terveys 2011 seurantatutkimus perustuu kymmenen vuotta sitten toteutettuun Terveys 2000 - tutkimukseen, ja sen suunnittelua ja toteutusta koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Se on kansallinen tutkimus väestön terveydentilan, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin muutoksista. Tutkimukseen kutsuttiin elossa olevat Terveys 2000 -tutkimukseen 11 vuotta aiemmin kutsutut, väestöä edustavat henkilöt. Vuonna 2011 he olivat vähintään 29-vuotiaita. Lisäksi tutkittiin uusi satunnaisotos 18-28-vuotiaita. Tutkimukseen kuului terveystarkastus, terveyshaastattelu ja kyselylomakkeita. Terveys 2011 tarjoaa tietoa hyvinvointipolitiikan, palvelujärjestelmän, työelämän ja sosiaaliturvan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Aineistoa analysoimalla on mahdollista saada ainutlaatuista tietoa muun muassa siitä mihin tekijöihin puuttamalla voidaan parantaa väestön työ- ja toimintakykyä, pidentää työuria ja vähentää hoidon ja hoivan tarvetta. Käsillä olevan selvityksen laajuuden ja opiskelijafokuksen huomioiden keskityimme analysoimaan Terveys 2011 -tutkimuksen nuorten aikuisten kyselyä (T4140) sekä haastattelua.

Juomatapatutkimuksessa kerätään tietoa suomalaisten alkoholin käyttötavoista ja alkoholi- asenteista. Tutkimus on toteutettu haastatteluin vuodesta 1968 alkaen kahdeksan vuoden välein. Juomatapatutkimuksen tuloksia käyttävät monet päättäjät, virkamiehet, terveys- ja sosiaalialan ammattilaiset sekä tutkijat. Sen avulla selvitetään, miten suomalaisten alkoholin- käyttö on muuttunut eri ikäryhmissä miehillä ja naisilla, ovatko suomalaisten asenteet alkoholi- kohtaan muuttuneet, mitä mieltä suomalaiset ovat Suomessa harjoitetusta alkoholipoliti- kasta, millaisissa tilanteissa alkoholia käytetään ja millaisissa tilanteissa humalajuomista esiin- tyy enemmän kuin tavallisesti sekä millaisia seurauksia suomalaiset kokevat omasta ja muiden alkoholin- käytöstä.

Seuraavissa kahdessa taulukossa (Taulukot 1. ja 2.) on esitetty vielä kaikkien tarkastelun koh- teena olevien opiskelija- ja väestötutkimusten kohdejoukot, tarkoitus sekä toteutustavat tiivis- tetysti.

Taulukko 1. Tiedonkeruiden kohdejoukot, tarkoitukset ja sisällöt.
Lähde: THL, OKM, YTHS, Arene ry, Unifi ry, Otus.

	Kohdejoukko	Tarkoitus	Otos
<i>Kansalliset korkeakouluopiskelijoita koskevat opiskelijakyselyt:</i>			
Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus KOTT	Alle 35-v suomalaiset yo- ja amk- perustutkinto- opiskelijat	Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon suunnittelu ja ohjeistukset	5000 opiskelijan ositettu satun- naisotos ammattikorkeakoulu- jen opiskelijarekistereistä ja 5000 yliopisto-opiskelijan otos YTHS:n asiakasrekisteristä
Eurostudent	Yo- ja amk- perustutkinto- opiskelijat ja jatkotutkinto- opiskelijat	Korkeakoulupolitiikan ja korkeakoulujen kehittäminen; Kansainväliset vertailut	Noin 24 000 opiskelijan kor- keakouluittain ositettu satun- naisotos
Opiskelijabarometri	Yo- ja amk- perus- tutkinto-opiskelijat	korkeakoulujen kehittäminen; Opiskelijoiden edunvalvonta	Noin 24 000 opiskelijan kor- keakouluittain ositettu satun- naisotos, jossa ylipoimintaa pienemmiltä opiskelijapaikka- kunnilta

Kandipalaute	Kandidaatin tutkinnon suorittaneet (tai noin kolme vuotta opiskelleet alalla, jolla ei suoriteta kandidaatin tutkintoja)	Yliopistojen kehittäminen; Yliopistojen rahoituksen peruste	Kaikki kandidaatin tutkinnon suorittaneet
Ammattikorkeakoulujen valmistumisvaiheen opiskelijapalautekysely AVOP	Valmistuvat amk- tutkinto-opiskelijat (paitsi Poliisiammattikorkeakoulu)	Korkeakoulujen kehittäminen; Koulutuksen ohjaus; AMK rahoituksen peruste	Kaikki ammattikorkeakoulusta valmistuneet
Kouluterveyskysely	Peruskoulujen 4. ja 5. luokkien oppilaat ja heidän huoltajansa; Peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat; Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat; Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat	Koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen; Opiskelu huollon ja terveystiedon opetuksen materiaalina; Kuntien Hyvinvointijohtaminen; Poliittikaohjelmien ja lakien toimeenpanon seuranta ja arviointi	Kaikki oppilaat valituilta vuosikursseilta: Kysely toteutetaan koulupäivän aikana opettajan ohjaamana luokkakyselynä
<i>Kansalliset väestötutkimukset, jossa korkeakouluopiskelijoita mukana:</i>			
Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH	Kaikki suomalaiset 20-vuotta täyttäneet	Terveyspolitiikan arvioinnin ja suunnittelun kehittäminen; Terveyspalveluiden kehittäminen; Alueiden ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	10 000 henkilön satunnaisotanta väestörekisterikeskuksen tiedoista (Joka neljäs vuosi suurempi)
Terveys 2011	Elossa olevat suomalaiset Terveys 2000 -tutkimukseen 11 vuotta aiemmin kutsutut (v. 2011 he olivat vähintään 29-vuotiaita) sekä satunnaisotos 18-28 -vuotiaita.	Hyvinvointipolitiikan kehittäminen Palvelujärjestelmän, työelämän sekä sosiaaliturvan arviointi ja kehittäminen	Kaikki elossa olevat Terveys 2000 -tutkimukseen aiemmin kutsutut, jonka lisäksi satunnaisotos 18-28-vuotiaita, n. 10 000 henkilöä.
Juomatapatutkimus	15–69-vuotiaat Manner-Suomen alueella asuvat suomalaiset (paitsi laitoksissa asuvat ja asunnottomat)	Alkoholipolitiikan kehittäminen	3900 henkilön satunnaisotos iältään 15–80-vuotiaista Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta

Taulukosta 1. nähdään, että suurin osa opiskelijoille suunnatuista tiedonkeruista (KOTT, Eurostudent, Opiskelijabarometri, Kandipalaute, AVOP ja Kouluterveyskysely) keskittyy palvelemaan korkeakoulujen sekä korkeakoulu politiikan yleistä kehittämistä. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus KOTT on ainoa tiedonkeruu, jonka on mainittu palvelevan ensisijaisesti korkeakoulujen terveydenhuollon suunnittelua sekä ohjeistuksia. Samalla se eroaa muista

tiedonkeruista myös siinä, että sen kohdejoukoksi on mainittu alle 35-vuotiaat suomalaiset yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijat kun muissa opiskelijatiedonkeruissa kohdejoukkoa ei ole rajattu iän tai kansallisuuden perusteella. Väestön terveystutkimukset (ATH, Terveys 2011 ja Juomapatutkimus) taas keskittyvät lähes yksinomaan terveystieteiden ja palveluiden kehittämiseen. Niistä ei voida erottaa suoraan korkeakouluopiskelijoita tai tarkastella kovin laajasti yhteyksiä muihin elämäntilanteisiin terveyden ohella. Väestön terveystutkimusten kohdejoukkona on aikuisväestö, otantakriteerinä ikä (ATH:ssa 20 vuotta täyttäneet, Terveys 2011 -tutkimuksessa 18 vuotta täyttäneet ja Juomapatutkimuksessa 15-69 vuotiaat).

Taulukko 2. Tiedonkeruiden toteutukset
Lähde: THL, OKM, YTHS, Arene ry, Unifi ry, Otus

	Frekvenssi	Vastausprosentit	Toteuttaja	Rahoittaja
<i>Kansalliset korkeakouluopiskelijoita koskevat opiskelijakyselyt:</i>				
KOTT	Joka 4. vuosi (alkaen v.2000)	v. 2012: 44,0% v. 2016: 31,1 %	YTHS (Mukana Turun, Tampereen, Helsingin ja Jyväskylän yo:t, THL, A-klinikkasäätiö, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus)	OKM STM YTHS
Eurostudent Opiskelijatutkimus	Joka 2. vuosi (alkaen v.2006)	v. 2014: yo-opiskelijat 37%, amk-opiskelijat 32%	OKM, Tilastokeskus	Euroopan komissio
Opiskelija-barometri	Joka 2. vuosi (alkaen v.2012)	v. 2014: 31%	Otus	Otus
Kandipalaute	Jatkuvasti avoinna (alkaen v.2015, sitä ennen puolivuositain vuodesta 2013)	Kokonaistutkimus	UNIFI ry, CHE Consult GmbH	OKM
AVOP	Valmistuneet vastaavat kuukausittain	Kokonaistutkimus	Arene ry; Mukana SAMOK ry, Otus ja OKM	ARENE, OKM, CSC
Kouluterveyskysely	Joka 2. vuosi	v.2015: Peruskoulu 64%, lukio 43%	THL	STM
<i>Kansalliset väestötutkimukset, jossa korkeakouluopiskelijoita mukana:</i>				
ATH	Vuosittain	v.2015: 53%	THL	STM

Terveys 2011	Joka 10. vuosi toteutettava seurantatutkimus, johon sisältyi tutkittavien terveystarkastus ja haastattelu. Seuranta-aineistoa täydennettiin uudella otoksella 18-29 -vuotiaita.	30 v täyttäneiden otos: 72,9% Täydentävä otos: 39,5 %	THL	THL KELA STM ETK FKL TTL Hammaslääkärijärjestöt SA TSR Lisäksi pieniä säätiöitä
Juomatapatutkimus	Joka 8. vuosi (alkaan v.1968)	v. 2008: 74%	THL, Tilastokeskus	STM, Alkoholitutkimussäätiö

Taulukosta 2. nähdään, että Kandipalaute ja AVOP eroavat selvästi muista opiskelijatutkimuksista toteutustavaltaan ja tarkoituksiltaan, mikä osittain vaikuttaa niiden muita suurempaan vastausaktiivisuuteen. AMK-perustutkinnon tutkintotodistuksen saaminen on kytketty osaksi AVOP-prosessia, kun taas Kandipalaute pyrkii kokonaisotokseen kuitenkin velvoittamatta opiskelijoita osallistumaan. Opiskelijatutkimuksista Eurostudent opiskelijatutkimus sekä Opiskelijabarometri ovat taas otoskooltaan suurimpia. KOTT toteutetaan muita opiskelijatutkimuksia hieman harvemmin, mutta sen vastausprosentti on Eurostudentia ja Opiskelijabarometriä korkeampi. Väestötutkimusten otoskoko taas on opiskelijatutkimuksia pienempi, mutta niiden vastausaktiivisuus on korkeampaa. ATH on väestötutkimuksista ainoa, joka toteutetaan useammin kuin mikään opiskelijatutkimuksista (lukuunottamatta Kandipalautetta ja AVOP-tutkimusta). Muiden väestötutkimusten frekvenssi on hyvin paljon harvempi kuin opiskelijatutkimuksilla.

2 TIEDONKERUIDEN HYÖDYNTÄMINEN ASIAANTUNTIJATYÖSSÄ

2.1 KYSELYIDEN TEMAATTISET EROAVAISUUDET JA PÄÄLLEKKÄISYYDET

Seuraavissa taulukoissa (Taulukot 3-15) on esitelty teemat, mitä kukin kysely sisältää. Rasti taulukossa osoittaa, että kyseistä teemaa on kartoitettu kyseisessä kyselyssä. Teemat on jaoteltu tätä selvitystä varten myös omiin yläteemoihinsa, joita ovat taustatiedot, terveydentila, sosiaaliset suhteet, terveyspalvelut, liikunta ja ravinto, tupakka ja päihteet, netti ja rahapelaaminen, opinnot, työssäkäynti, toimeentulo, asuminen, vapaa-aika ja tulevaisuus.

On hyvä huomioda, että seuraavassa esitetyt teemat ovat tätä selvitystä varten muotoiltuja tutkijan kategorisointeja yleisimmin toistuvista tai laajimmista teemoista, ja kyseisiä teemoja on voitu kartoittaa eri kyselylomakkeissa myös toisistaan poikkeavilla näkökulmilla. Toisaalta kyselyt sisältävät myös sellaisia teemoja, joita tässä ei ole esitelty, mutta mitkä ovat läsnä vain joissakin yksittäisissä tutkimuksissa. Tämä tarkastelu tarjoaa siis karkean kuvauksen kyselyiden päällekkäisistä ja erityisistä teemoista, ja tarkempaa tarkastelua varten on syytä edelleen pureutua tarkkoihin kysymysten asetteluihin kyselylomakkeilla sekä haastatteluista saatuun informaatioon.

Yleisesti ottaen kyselyiden analyysin pohjalta voidaan todeta, että KOTT sekä väestötutkimukset kartoittavat terveydentilaa kaikista laajiten. Muista opiskelijakyselyistä Opiskelijabarometrissa kartoitetaan terveydentilaa myös melko laajalti, ja se on näiltä osin jokseenkin päällekkäinen KOTT:n kanssa. Toisaalta KOTT:ssa ei taas kartoiteta kovin laajalti opintoihin ja tulevaisuuteen liittyviä teemoja, ja vapaa-ajan sekä asumisen teemat puuttuvat KOTT:sta kokonaan. Nämä teemat nousevat esiin muissa opiskelijakyselyissä. Väestötutkimukset taas ovat omanlaisensa kokonaisuus, jossa ei juuri keskitytä terveyden lisäksi muihin teemoihin.

KOTT:ssa esiintyvät teemat, joita muissa korkeakouluopiskelijoille suunnatuissa opiskelijakyselyissä ei kartoiteta lainkaan, ovat ehkäisy, itsemurha-aikeet tai -ajatukset, hammasterveys, seksuaalinen suuntautuminen, väkivalta, terveyspalveluiden käyttö, ruokavalio, opiskelijaravintoloiden käyttö, tupakka ja päihteet, sekä rahapelaaminen.

Parhaan jatkumon Kouluterveyskyselyyn tarjoaa KOTT, ja sen lisäksi Opiskelijabarometrissa sekä Kandipalautteessa on kartoitettu paljon samoja teemoja.

Taulukko 3. Taustatietoja.

KOTT=Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus, ES=Eurostudent, OB=Opiskelijabarometri, KP=Kandipalaute, AVOP=Ammattikorkeakoulujen valmistumisvaiheen opiskelijapalautekysely, ATH=Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (20-54 v) , T2011=Terveys 2011 (nuorten aikuisten kysely T4140 + haastattelu) , JTT=Juomatapatutkimus, KTK=Kouluterveyskysely (lukio)

TAUSTATIEDOT									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Ikä	x			x	x	x		x	x
Sukupuoli	x		x	x	x	x			x
Äidinkieli		x					x		
Oma ja vanhempien synnyinmaa		x							x
Koulutus	x	x	x		x		x	x	
Vanhempien koulutus		x	x	x			x		x
Pääasiallinen toiminta						x	x	x	
Työttömyys ja lomautukset						x	x	x	
Vanhempien ammatti			x					x	

Taulukko 4. Terveydentila.

TERVEYDENTILA									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Pituus ja paino	x					x	x	x	x
Pysyvät sairaudet, vammat ja haitat	x	x	x			x	x	x	
Oireilu (esim. päänsäryt)	x			x		x	x		x
Arvio omasta terveydestä ja hyvinvoinnista	x			x		x	x	x	x
Terveysongelmien vaikutus arkeen		x	x			x	x		
Lääkitys						x	x		
Ehkäisy	x					x	x		x
Ahdistuneisuus ja stressi	x		x	x			x	x	x
Masentuneisuus	x		x	x		x	x	x	x
Itsetunto ja itseluottamus	x		x	x		x	x	x	x
Itsemurha-aiheet tai -ajatukset	x					x	x		
Univaikeudet	x			x		x	x	x	x
Keskittymiskyky	x			x			x	x	
Toimintakyky	x			x		x	x		x
Onnellisuus	x			x		x	x	x	
Tapaturmat ja turvavälineet						x	x	x	x
Hammasterveys	x					x	x		x

Taulukosta 4 voi huomata, että terveydentila on kyselykokonaisuudessa hyvin laaja yläteema, joka sisältää paljon erilaisia kysymyksiä. Sitä on kartoitettu kaikista laajiten KOTT:ssa, ATH:ssa ja Terveys 2011:ssa. Vähiten terveysteeman kysymyksiä sisältää puolestaan Eurostudent ja AVOP. Yleisimmin terveydentilateemoista on kartoitettu pysyviä vammoja, sairauksia ja haittoja; arvioita omasta terveydentilasta; ahdistuneisuutta ja stressiä; masentuneisuutta; itsetuntoa ja –luottamusta sekä univaikeuksia. Lääkityksen, itsemurha-aikeiden ja -ajatusten ja hammasterveyden teemat taas ovat paljon harvinaisempia kyselyissä.

KOTT:ssa kartoitetaan kaikkia muita terveydentilan teemoja paitsi terveysongelmien vaikutusta arkeen, lääkitystä sekä tapaturmia ja turvavälineitä. KOTT:n kanssa päällekkäisyyksiä terveydentilan teeman suhteen on eniten väestön terveystutkimuksissa sekä opiskelijakyselyistä Kouluterveyskyselyssä ja Kandipalautteessa. Hammasterveyttä puolestaan kartoitetaan KOTT:n lisäksi muista opiskelijakyselyistä vain Kouluterveyskyselyssä ja itsemurha-aikeita tai -ajatuksia ei kartoiteta KOTT:n lisäksi missään muussa opiskelijakyselyssä.

KOTT sekä väestön terveystutkimukset muodostavat siis melko hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn terveydentilan teeman osalta. Myös Kandipalautteessa on kartoitettu paljolti samoja teemoja kuin Kouluterveyskyselyssä.

Taulukko 5. Sosiaaliset suhteet.

SOSIAALISET SUHTEET									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Sosiaalisten kontaktien luominen	x			x					
Läheis- ja ystävyyssuhteet	x		x	x		x	x	x	x
Seksuaalinen suuntautuminen	x								x
Tukiverkostot ja keskustelumahdollisuudet	x		x			x	x	x	x
Opiskeluyhteisöihin kuulumisen tunne ja osallistuminen	x		x	x	x				
Yksinäisyys	x		x	x		x	x	x	x
Kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja vainoaminen	x		x						x
Väkivalta	x					x		x	x

Taulukosta 5 käy ilmi, että sosiaalisia suhteitakin on kartoitettu hyvin laajasti eri kyselyissä. Teemaa kartoitetaan vähiten Eurostudentissa sekä AVOPissa. Eniten sosiaalisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä taas on KOTT:ssa, Opiskelijabarometrissa sekä Kouluterveyskyselyssä. Yleisimmät kyselyiden kysymykset tämän teeman alla liittyvät läheis- ja ystävyyssuhteisiin, tukiverkostoihin ja keskustelumahdollisuuksiin sekä yksinäisyyteen. Vähiten taas on kartoitettu sosiaalisten kontaktien solmimista sekä seksuaalista suuntautumista.

KOTT:ssa kartoitetaan sosiaalisten suhteiden osalta kaikkia yllä mainittuja teemoja. KOTT:n kanssa eniten päällekkäisyyksiä taas sisältää sosiaalisten suhteiden osalta Opiskelijabarometri ja Kouluterveyskysely sekä väestön terveystutkimukset. Sosiaalisten kontaktien luomista kartoitetaan KOTT:n lisäksi ainoastaan Kandipalautteessa, seksuaalista suuntautumista ja väkivallan kokemuksia KOTT:n lisäksi puolestaan opiskelijakyselyistä ainoastaan Kouluterveyskyselyssä.

Jatkumo Kouluterveyskyselyyn on KOTT:n osalta sosiaalisten suhteiden teemassa melko hyvä, ja Opiskelijabarometrin sekä väestön terveystutkimusten osaltakin kohtuullinen.

Taulukko 6. Terveyspalvelut.

TERVEYSPALVELUT									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Tietyt terveystarkastukset						x	x		x
Syyt hakeutua terveyspalveluihin ja palvelutarpeet	x					x	x		x
Terveyspalveluiden käytön frekvenssi						x	x		x
Palveluntarjoajat	x					x	x		
Tyytyväisyys palveluihin	x					x	x		x

Terveyspalveluiden käyttö on hieman suppeampi teema, kuin esimerkiksi terveydentila, ja sitä on kartoitettu ainoastaan KOTT:ssa, ATH:ssa, Terveys 2011:ssa sekä Kouluterveyskyselyssä (ks. Taulukko 6). KOTT:ssa kysymykset liittyvät syihin hakeutua palveluihin, eri palveluntarjoajiin sekä tyytyväisyyteen palveluihin. KOTT ei taas kartoita tiettyjen terveystarkastusten suorittamista tai terveyspalveluiden käytön frekvenssiä.

Päällekkäisyyksiä terveyspalveluiden teeman osalta KOTT:n kanssa on opiskelijakyselyistä ainoastaan Kouluterveyskyselyssä. Mikään muu opiskelijakysely ei kartoita näitä teemoja. ATH:n ja Terveys 2011-tutkimuksen muodostama jatkumo Kouluterveyskyselyyn on terveyspalveluiden osalta hyvä, ja KOTT:n osalta kohtuullinen.

Taulukko 7. Liikunta ja ravinto.

LIIKUNTA JA RAVINTO									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Hyötyliikunnan har- rastaminen	x		x			x	x		x
Kuntoliikunnan har- rastaminen	x		x			x	x		x
Istumisen määrä	x		x						
Liikuntapalveluiden tarjoajat	x		x						
Ruokavalio	x					x	x	x	x
Opiskelija- ja työ- paikkaravintoloiden käyttö	x					x			x
Tuen saanti liikkumi- seen ja ruokailutottu- muksiin						x	x		

Liikuntaa ja ravintoa on kartoitettu vähintään joltain osin kaikissa väestön terveystutkimuksissa ja opiskelijakyselyiden osalta KOTT:ssa, Opiskelijabarometrissa sekä Kouluterveyskyselyssä (ks. Taulukko 7). KOTT sisältää tästä teemasta kysymyksiä kaikista laajiten.

KOTT:sta puuttuva liikunnan ja ravinnon teeman kysymys, joka on kysytty ATH:ssa ja Terveys 2011:ssa liittyy tuen saantiin liikunnan ja ruokailun osalta. ATH ja Terveys 2011 mittavat muutenkin KOTT:n kanssa tässä teemassa samankaltaisia asioita.

Liikunnan ja ravinnon osalta KOTT:n sekä ATH:n ja Terveys 2011-tutkimuksen muodostama jatkumo Kouluterveyskyselyyn on melko hyvä.

Taulukko 8. Tupakka ja päihteet.

TUPAKKA JA PÄIhteET									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Tupakointi	x					x	x	x	x
Alkoholin kulutus	x					x	x	x	x
Huumeiden ja lääkkeiden väärinkäyttö	x					x		x	x
Tuen saanti päihteiden käyttöön	x					x		x	x

Taulukossa 8 on esitelty tupakan ja päihteiden käytön teemoja, ja siitä voi huomata, että teema on kyselyissä mukana melko suppeana verrattuna moniin muihin teemoihin. Näitä teemoja on kartoitettu ainoastaan KOTT:ssa, Kouluterveyskyselyssä sekä ATH:ssa, Terveys 2011-tutkimuksessa ja Juomatapatutkimuksessa. KOTT, ATH ja Juomatapatutkimus muodostavat tältä osin hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn.

Taulukko 9. Netti ja rahapelaaminen.

NETTI JA RAHAPELAAMINEN									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Netin käyttö	x		x			x			x
Rahapelaaminen	x					x		x	x

Netin käyttöä ja rahapelaamista on kartoitettu kyselyissä kaikista suppeimmin. Netin käyttö sisältyy KOTT:n lisäksi Opiskelijabarometriin, ATH:iin sekä Kouluterveyskyselyyn. Rahapelaaminen taas sisältyy KOTT:n lisäksi ATH:n, Juomatapatutkimukseen ja Kouluterveyskyselyyn (Taulukko 9). Teeman osalta KOTT ja ATH muodostavat hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn.

Taulukko 10. Opinnot.

OPINNOT									
TEEMA	KOT T	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Opintojen päätoimisuus /sivutoimisuus		x	x						
Opintojen vaihe	x	x	x						x
Aiemmat opinnot		x	x	x	x		x	x	
Opintojen eteneminen ja arvioitu kesto		x	x						
Tyytyväisyys opintojen ohjaukseen	x	x	x	x	x				
Tyytyväisyys opetukseen		x	x	x	x				
Tyytyväisyys fyysiseen opiskeluympäristöön		x	x		x				x
Tyytyväisyys osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin opinnoissa			x	x	x				x
Opintoihin liittyvien ennako-odotusten täyttyminen ja suositeltavuus		x	x	x					
Erilaiset opiskelumuodot ja opintojen joustavuus	x	x	x	x	x				x
Opintojen kansainvälistymismahdollisuudet		x	x	x	x				
Vuorovaikutus opiskeluyhteisössä			x	x	x				x
Opintomenestys	x			x					x
Opiskelukyky ja -motivaatio	x		x	x	x				x
Opintojen kuormittavuus	x		x	x	x				x
Poissaolot opetuksesta				x					x
Opintoihin liittyvän tuen saanti		x	x	x	x				x

Opinnot on oletustikin kaikista opiskelijakyselyiden teemoista kaikista laajin (ks. taulukko 10), ja se sisältää hyvin erilaisia kysymyksiä. Yleisimmin kartoitetaan aiempia opintoja, tyytyväisyyttä opintojen ohjaukseen, erilaisia opiskelumuotoja ja opintojen joustavuutta, opiskelukykyä ja -motivaatiota sekä opintojen kuormittavuutta ja niihin saatua tukea. Kattavimmin tätä teemaa kartoitetaan Opiskelijabarometrissa, Eurostudentissa sekä Kandipalautteessa. Myös AVOPissa ja Kouluterveyskyselyssä teemaa kartoitetaan melko kattavasti. Väestön terveystutkimukset eivät taas sisällä juuri opiskeluun liittyviä kysymyksiä.

KOTT:ssa opiskeluteemaan liittyvät kysymykset eivät ole kovin vahvasti läsnä. Eniten päällekkäisyyksiä niiden teemojen osalta, joita KOTT mittaa opiskelun osalta, on Opiskelijabarometrissa, Kandipalautteessa sekä Kouluterveyskyselyssä.

Opiskelijabarometri muodostaa hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn opintojen teeman osalta.

Taulukko 11. Työssäkäynti.

TYÖSSÄKÄYNTI									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Ansiotyön tekeminen	x	x	x	x		x	x	x	x
Ansiotyöhön käytetty aika	x	x	x	x			x		
Työsuhteen muoto	x		x			x	x	x	
Työn ja opintojen vastaavuus	x	x	x	x					
Työn kuormittavuus						x	x		

Taulukossa 11 on kartoitettu työssäkäynnin teemoja. Näitä teemoja on kartoitettu lähes yhtä laajasti kaikissa opiskelijakyselyissä lukuunottamatta AVOP:ia ja Kouluterveyskyselyä. Väestötutkimuksissa tämä teema on myös läsnä. Yleisimmät kysymyksenasettelut koskevat ansiotyön tekemisen yleisyyttä, siihen käytettyä aikaa sekä työsuhteen muotoa. KOTT ei kartoita työn kuormittavuutta, kuten ATH ja Terveys 2011.

Taulukko 12. Toimeentulo.

TOIMEENTULO									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Toimeentulon kokemus	x	x	x	x		x	x	x	x
Toimeentulon muodot		x	x	x		x			
Vanhempien toimeentulo		x					x		x

Yleinen toimeentulo ei ole kyselyissä myöskään kovin laaja teema (ks. taulukko 12), joskin kaikki kyselyt AVOP:ia lukuunottamatta pureutuvat teemaan jollain tapaa. Yleisimmin on kartoitettu toimeentulon kokemusta sekä toimeentulon eri muotoja. KOTT ei kuitenkaan pureudu vanhempien toimeentuloon tai toimeentulon eri muotoihin, kuten Eurostudent ja Koulu-terveyskysely.

Taulukko 13. Asuminen.

ASUMINEN									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Asumissuhteet		x	x			x	x		x
Asumismuoto		x	x			x	x		
Asumisviihtyisyys ja turvallisuus		x	x			x	x		

Asumistakin on kartoitettu melko suppeasti kyselyissä (ks. taulukko 13). Yleisimmät kysymykset liittyvät asumissuhteisiin, asumismuotoon sekä asumisviihtyisyyteen ja -turvallisuuteen. Opiskelijakyselyistä ainoastaan Eurostudent, Opiskelijabarometri ja Koulu-terveyskysely sisältävät tämän teeman kysymyksiä ja väestön terveystutkimuksista ATH ja Terveys 2011. KOTT ei pureudu asumisen teemoihin lainkaan.

Taulukko 14 Vapaa-aika.

VAPAA-AIKA									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Harrastukset				x		x			x
Vapaa-ajan palveluiden käyttö			x			x			x
Yhdistystoiminta			x			x			x

Myös vapaa-aika on kyselyissä läsnä melko suppeana teemana. Se sisältää harrastukset, vapaa-ajan palveluiden käytön sekä yhdistystoimintaan osallistumisen (ks. taulukko 14). Opiskelijakyselyistä ainoastaan Opiskelijabarometri, Kandipalaute ja Kouluterveyskysely sisältävät tämän teeman kysymyksiä, ja väestön terveystutkimuksista ATH. KOTT ei sisällä lainkaan vapaa-ajan teemoja.

Parhaan jatkumon Kouluterveyskyselyyn muodostaa vapaa-ajan osalta Opiskelijabarometri sekä ATH.

Taulukko 15. Tulevaisuus.

TULEVAISUUS									
TEEMA	KOTT	ES	OB	KP	AVOP	ATH	T2011	JTT	KTK
Luottamus tulevaisuuteen	x	x	x				x	x	
Opintojen hyödyt tulevaisuudessa			x	x	x				
Opintojen tuottamat työmarkkinavalmiudet		x	x		x				
Luottamus työllistymiseen		x	x		x		x	x	

Tulevaisuutta on kartoitettu kaikissa muissa kyselyissä paitsi ATH:ssa ja Kouluterveyskyselyssä (ks. taulukko 15). KOTT:ssa ja Kandipalautteessa teema ei ole kovin laajasti kartoitettu, kun taas Eurostudent, Opiskelijabarometri sekä AVOP ovat kartoittaneet tulevaisuutta kaikista laajiten.

KOTT:ssa kartoitetaan tulevaisuuden teeman osalta ainoastaan luottamusta tulevaisuuteen, ja samankaltaisen kysymyksen asettelu sisältävät opiskelijakyselyistä myös Eurostudent ja Opiskelijabarometri.

2.2 KYSELYIDEN KATVEALUEET: MITÄ TIETOA JÄÄ KOKONAAN PUUTTUMAAN?

Kyselyjen analyysin perusteella sellaisia tiedon katvealueita, joita kysytään lukiolaisten Kouluterveyskyselyssä tai väestön terveystutkimuksissa mutta ei korkeakouluopiskelijoille suunnatuissa kyselyissä (KOTT, Eurostudent, Opiskelijabarometri, Kandipalaute, AVOP) näyttäisivät olevan kyselyiden analyysin perusteella a) lääkityksen käyttö, b) tapaturmat ja turvavälineet, c) terveyspalveluiden käytön frekvenssi, sekä d) tuen saanti ravinto- ja liikumistottumuksiin.

Asiantuntijahaastateltavat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä opiskelijoiden ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia koskevan tiedonkeruun nykyiseen kattavuuteen. Toisaalta on myös niin, että tiedon tuottaminen osaltaan ohjaa tutustumaan siihen tietoon mitä tuotetaan. Uusien näkökulmien tuominen tiedonkeruuseen ei välttämättä ole helppoa, kun seurantatiedon kerääminen vaatii kysymysmuotoilujen säilyttämistä ennallaan. Tältä osin muutama haastateltava painotti sitä, että vaihtuvat temaattiset osiot ovat tärkeitä uusien ajankohtaisten aiheiden koskevan tiedon keräämiseksi.

Ainoa katvealue, jonka osalta lisätiedon tarve nousi esille useammassa haastattelussa, koski korkeakouluopiskelijoiden **terveyspalvelujen järjestämistä, käyttöä ja yhteyttä terveyden-tilaan**. Tätä koskevaa tietoa pidettiin erityisen tärkeänä palvelujen kehittämisen ja resursoinnin kannalta. Yksi erityinen kiinnostuksen kohde oli vertailu YTHS:n tuottamien ja kunnallisten palveluiden välillä.

Muista katvealueista esitettiin yksittäisiä kantoja:

- **Ulkomaalaisväestöä ja kansainvälisiä opiskelijoita** koskevasta tiedosta on puutetta, etenkin kun integraatiopolitiikka vaikuttaa epäonnistuneen esimerkiksi oppimistulosten ja osallisuuden kokemusten valossa.
- **Positiivisen mielenterveyden näkökulma** puuttuu nykyisistä tutkimuksista.
- **Sosiaalisen hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden näkökulmat** korkeakouluopiskelijoiden kohdalta – erityisesti niin, että olisi mahdollista selvittää korkeakoulu yhteisöön kiinnittymisen ongelmien juuria.
- **Terveyskäyttämisen erojen syyt eri opiskelualoilla** kaipaisivat laajempaa analyysia jotta terveyskäyttämiseen olisi mahdollista kohdennetusti vaikuttaa.
- **Parisuhteessa elävien nuorten** perhetilanteesta ja parisuhteesta on niukasti tietoa.
- **Liikuntakysymysten** muotoiluja pitäisi kehittää sellaiseen suuntaan, että **kansainvälisten terveysliikuntasuosittelujen** toteutumista olisi mahdollista seurata.

2.3 KYSELYIDEN MUODOSTAMAT JATKUMOT KOULUTERVEYSKYSELYYN

Kyselyiden analyysin perusteella KOTT muodostaa melko hyvän jatkumon lukioasteen Kouluterveyskyselystä korkea-asteen tiedonkeruuseen, sillä kartoitettavat teemat ovat pitkälti molemmissa kyselyissä samoja. Muista opiskelijakyselyistä myös Opiskelijabarometri ja Kandipalaute muodostavat melko hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn, samoin väestön terveys-tutkimuksista ATH ja Terveys 2011, sillä kyselyiden teemat ovat melko yhteneväiset.

Selvityksen haastatteluosiossa keskityttiin erityisesti KOTT:in ja Kouluterveyskyselyn väli-seen suhteeseen. Useampi haastateltava kiinnitti huomiota siihen, että koulun ilmiöt heijastu-vat ennen pitkää myös korkeakoulumaailmaan. Tästä syytä olisi tärkeää kehittää jatkumoa Kouluterveyskyselyn ja korkeakoulusektorin koskevien tutkimusten välille. Kouluterveys-kysely ennakoii terveyden ja hyvinvoinnin muutoksia korkeakouluopiskelijoille tulevaisuudes-sa.

10 haastateltavasta 8 hyödynsi KOTT:ia omasta työssään, 6 Kouluterveyskyselyä. Sekä KOTT:ia että Kouluterveyskyselyä hyödynsi 5 haastateltavaa. Usean sekä KOTT:ia että Kou-luterveyskyselyä työssään hyödyntävän kohdalla jompikumpi oli työn keskeisestä kohderyh-mästä riippuen ensisijainen tiedonlähde, toinen toissijainen ja taustoittava.

Haastateltavien käsitykset Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in välisestä jatkumosta nykyhetkellä olivat jakautuneet. **Jatkumon puolesta** esitettiin seuraavia perusteluita:

- KOTT:issa ja Kouluterveyskyselyssä on osittain **samoja mittareita**, jolloin pystytään vertaamaan koulutusasteita.
- **Temaattinen jatkumo** on hyvä, molemmat kyselyt kohdistuvat terveyteen ja hyvin-vointiin.

Toisaalta Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in välillä havaittiin myös **katkoksia**:

- **Kohderyhmään liittyvä katkos**: Ainakin ammatillisissa oppilaitoksissa Kouluter-veyskyselyyn osallistuvat vain 1. ja 2. vuosikurssi, eli 3. ja mahdollisesti 4. vuosi-kurssi putoavat pois jatkumosta.
- **Tutkimuksessa** ei ole juurikaan hyödynnetty Kouluterveyskyselyä ja KOTT:ia yh-dessä.
- **Kysymysmuotoilut** ovat usein erilaisia ja siksi vertailukelvottomia (tämä erii ai-emmin esitetystä näkemyksestä jonka mukaan monet kysymykset ovat vertailukel-poisia, mikä kuvastaa osittain mielipiteiden jakautumista).

Useat haastateltavat kokivat että Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in välillä olisi erinomaisia mahdollisuuksia jatkumoon, mutta nämä eivät nykyhetkellä toteudu. Useat haastateltavat esit-tivät **kehitysehdotuksia** Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in välisen jatkumon tiivistämiseksi:

- Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in **kysymysmuotoilujen vertailukelpoisuuden var-mistaminen**, joka edellyttäisi kansallisen tahon tai foorumin muodostamaa **yhteis-ymmärrystä keskeisistä sisältöalueista**.

- Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in kehittäminen **rekisteriaineistoihin perustuvien pitkittäistutkimusten täydentäjäksi.**
- Olisi tarpeen kehittää **tiedonkeruun jatkumo joka ulottuisi varhaislapsuudesta perusopetukseen osallistumisen kautta korkea-asteelle asti.**

Muutama haastateltava huomautti, että Kouluterveyskyselyn ja KOTT:in välisen jatkumon kehittämiseksi on myös **rajoitteita**. Eri-ikäisistä kohderyhmistä johtuen Kouluterveyskyselyssä on luonnollisesti enemmän esimerkiksi perheeseen ja kaverisuhteisiin liittyviä sisältöjä, KOTT:issa puolestaan enemmän itsenäistymiseen ja aikuistumiseen liittyviä. Kohderyhmiin liittyvät erot pakottavat pohtimaan jatkumon rakentamisen rajoja.

2.4 ASIAANTUNTIJA-ARVIOT KYSELYIDEN EDUISTA JA PUUTTEISTA

Alla olevaan taulukkoon on koostettu haastatteluista tiivistetyt maininnat kyselyiden eduista tai puutteista. Arviot eduista tai haitoista olivat varsin yhdenmukaisia haastateltavien kesken, ainoa merkittävä poikkeus tästä yhdenmukaisuudesta koskee AVOP-kyselyn tulosten saataavuutta. Haastateltavat tunsivat ja hyödynsivät omassa työssään yleensä enintään muutamaa kyselyä. Haastatteluissa oli varattu oma osionsa KOTT-tutkimuksen arvioinnille, ja tästä syystä KOTT:in eduista ja haitoista saatiin tietoa eniten.

Taulukko 16. Kyselyiden edut ja puutteet asiantuntijahaastatteluiden osalta.

KYSELYIDEN EDUT JA PUUTTEET		
KYSELY	EDUT	PUUTTEET
KOTT	<ul style="list-style-type: none"> - Ainutlaatuinen temaattisen (fyysinen ja psyykinen terveys ja hyvinvointi) ja kohdejoukon (korkeakouluopiskelijat) yhdistelmä - Räättälöity opiskelijoille: huomioitu nuoren aikuisen elämäntilanne, kehitysvaihe, psykologia ja sairastavuus sekä erityinen elämäntilanne eli opiskelu ja opiskelukyky - Arvokasta tietoa korkeakouluopiskelijoiden terveyspalvelujen tarpeesta ja käytöstä - Pitkään jatkuneena mahdollistaa muutosten ja kehitystrendien tarkastelun - Vertailu yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä - Validoidut mittarit, joilla nimetyt tutkijat tutkijaverkostossa 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisesti puutteellisesti tunnettu ja hyödynnetty kunnissa ja maakunnissa, joille kuuluu vastuu AMK-opiskelijoiden terveydenhuollosta? - Mahdollisesti puutteellisesti tunnettu ja hyödynnetty THL:ssä, jolle kuuluu opiskelijaterveydenhuoltoa koskeva tutkimus- ja selvitystyö? - 4 vuoden ilmestymisväli on nykyajan tarpeisiin nähden harva - Tulokset voisivat olla paremmin saatavilla sähköisesti, ei vain PDF-julkaisuna vaan helposti selattavissa

	<ul style="list-style-type: none"> - Kehittäjät YTHS:ssä mukana arkityössä opiskelijoiden kanssa, mikä näkyy siinä miten tutkimus on onnistunut tarttumaan opiskelijaelämän muutoksiin - Hyödynnetty laajasti tutkimuksessa, koulutuksessa ja kehittämishankkeissa, tunnettu ja odotettu tutkimus korkeakoulusektorilla, valtionhallinnossa ja jopa yhteiskunnassa laajemmin 	
ES	<ul style="list-style-type: none"> - Vahvuutena koulutuksen ja työelämän teemat - Sisällöllisesti kattava - Tulokset hyvin saatavilla - Kansainvälinen vertailu - Keskeinen lähde politiikkavalmistelussa - Fokus opiskelijaryhmässä 	<ul style="list-style-type: none"> - Suomalaisen korkeakoulukentän toimijoilla huonot tai olemattomat mahdollisuudet vaikuttaa tutkimuksen sisältöön
OB	<ul style="list-style-type: none"> - Sisällöllisesti kattava - Tulokset hyvin saatavilla - Korkeakoulukentän toimijoilla mahdollisuus vaikuttaa sisältöön suomalaista opiskelijaväestöä silmällä pitäen - Fokus opiskelijoissa - Tavoittaa kattavasti opiskelijoita 	<ul style="list-style-type: none"> - Julkaisuna liian laaja jotta yksityiskohtien ehtisi perehtyä; pitäisi panostaa julkaisuun, tiedon esittämiseen nopeasti hahmotettavassa muodossa, infografiikoihin ja tiedottamiseen esimerkiksi sosiaalisessa mediasa - Kerättyä tietoa voisi hyödyntää paljon enemmän analysoimalla, tuottamalla politiikkasuosituksia ja juurruttamalla käytäntöön
KP	<ul style="list-style-type: none"> - Sisällöllisesti kattava - Tulokset hyvin saatavilla - Suunniteltu keskeiseksi valmistelun ja ohjauksen instrumentiksi ja sellaisena myös hyödynnetty - Valtakunnallinen opiskelijapalautejärjestelmä - Aktiivisessa käytössä esimerkiksi yliopistokohtaisissa opiskeluympäristön tarkastuksissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Yliopistokohtainen tieto ei yksinään riitä valtakunnallisille toimijoille
AVOP	<ul style="list-style-type: none"> - Tulokset hyvin saatavilla (ristiriita haastatteluissa, ks. häitöt) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tulosten data huonosti saatavilla (ristiriita haastatteluissa, ks. edut)

	<ul style="list-style-type: none"> - Suunniteltu keskeiseksi valmistelun ja ohjauksen instrumentiksi ja sellaisena myös hyödynnetty - Valtakunnallinen opiskelijapalautejärjestelmä 	- Kaikki kysymykset eivät välttämättä ole vielä tulleet hyödylliseen käyttöön
ATH	<ul style="list-style-type: none"> - Tulokset koulutuksen järjestäjien saatavilla - Huomattavasti AVTK:ta selkeämpi tulosten hyödyntäjälle 	- Väestötason tutkimuksista ei pystytä erottamaan opiskelijoita riittävän tarkasti ja kattavasti
T2011		- Heikosti tunnettu haastateltujen asiantuntijoiden keskuudessa
JTT	- Hyödyllinen erityistutkimus nuorten aikuisten kohdalla relevanttiin aiheeseen	
KTK	<ul style="list-style-type: none"> - Sisällöllisesti kattava - Tulokset hyvin saatavilla - Mahdollistaa varhaisemmilla koulutusasteilla havaittujen ilmiöiden ennakkoinnin korkeakoulusektorilla - Koko ikäluokan hyvin tavoitettava tutkimus, jolla pitkät perinteet 	

3 TIEDONKERUIDEN TULEVAISUUS

Asiantuntijahaastatteluiden kehittämisehdotukset on tässä luvussa esitetty jaoteltuna kolmeen osioon, joista ensimmäinen käsittelee KOTT-tutkimuksen tuottaman tiedon tulevaisuutta. Luvun kaksi seuraava osiota käsittelevät opiskelijoiden ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia koskevien tutkimusten organisointia ja hyödyntämistä.

3.1 KOTT-TUTKIMUKSEN TUOTTAMAN TIEDON TULEVAISUUS

KOTT-tutkimusta tuntevien haastatteluissa kävi ilmi **laaja konsensus siitä, että jatkossakin pitäisi varmistaa nykyistä KOTT-tutkimusta vastaavien tietojen saatavuus**, riippumatta siitä missä yhteydessä nämä tiedot jatkossa kerätään. Haastattelujen perusteella KOTT-tutkimuksen erityistä merkitystä koskevan konsensuksen voi tiivistää neljään ominaisuuteen. Kyseessä on

- 1) säännöllisesti toistuva,
- 2) opiskelijan elämäntilanteen ja ikäkauden huomioiva tutkimus, joka käsittelee
- 3) terveyttä ja hyvinvointia suhteessa opiskeluun ja opiskelukykyyn, sekä
- 4) opiskelijoiden terveyspalvelujen järjestämistä, saatavuutta ja käyttöä.

KOTT:in erityisenä vahvuutena mainittiin kehittäjien tiivis yhteys opiskeluterveydenhuollon käytännön työhön. Tämä on mahdollistanut KOTT:in tarttumisen uusiin opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia koskeviin ilmiöihin. Toisaalta KOTT:in vahvuuksina pidettiin myös luotettavia, validoituja ja toistuvia seurannan mahdollistavia kysymysmuotoiluja. On hyvä tiedostaa, että pysyvän seurannan ja ajankohtaisiin ilmiöihin tarttumiseen panostamisen välillä on tehtävä valintoja.

Lisäksi huomautettiin, että KOTT:ia tai vastaavan tulevan tutkimuksen sisältöä on joka tapauksessa muovattava sote-uudistuksen myötä.

3.2 TIEDONKERUUN ORGANISOINTI

Asiantuntijahaastatteluissa ilmeni **laaja konsensus siitä, että nykyistä tutkimusten moninaisuutta olisi mahdollista jossain määrin järjeistää** yhteistyötä lisäämällä ja päällekkäisyyksiä karsimalla. Toisaalta "yhteistyö" ja "päällekkäisyys" eivät ole ongelmattomia ilmaisuja: sekä yhteistyön muodosta että päällekkäisyyden määritelmästä esiintyi haastatteluissa eriäviä näkemyksiä. Haastatteluissa ilmeni myös **laaja konsensus jatkuvan rahoituksen tarpeellisuudesta tutkimusten pitkäjänteisen seurannan ja tutkimuksen suunnittelun varmistamiseksi**.

Haastateltavat tunnistivat tutkimuksissa erilaisia kokonaisuuksia. Useampikin haastateltava näki selkeitä päällekkäisyyksien karsimisen mahdollisuuksia KOTT:in, Eurostudentin ja Opiskelijabarometrin muodostamassa "opiskelijakyselyiden" kokonaisuudessa. Erityisesti mainittiin KOTT:in ja Opiskelijabarometrin mahdollinen yhdistäminen esimerkiksi siten, että KOTT:in osiot sisällytettäisiin Opiskelijabarometriin eri vuosille ripoteltuina. Eurostudentin osalta useampikin haastateltava huomautti, ettei kansainvälinen kehys mahdollista samanlaa-

juista sisällöllistä yhdistämistä sen osalta. KOTT:in ja muiden opiskelijakyselyiden suhdetta THL:n aikuisväestöä koskeviin tutkimuksiin käsiteltiin haastatteluissa lähinnä avoimena, tarkasteltavana kysymyksenä. Haastatteluissa kävi ilmi, ettei aikuisväestön tutkimuksista ole nykyisellään mahdollista erottaa korkeakouluopiskelijoita tarkastelun kohteeksi taustatietoihin ja otoskokoihin liittyvistä rajoituksista johtuen. Kandipalautteen ja AVOP:in osalta mainittiin, että niiden erityinen käyttötarkoitus tekee laajan yhdistämisen valtakunnallisiin opiskelijoita koskeviin tutkimuksiin käytännössä mahdottomaksi, vaikka teemat ovatkin osittain päällekkäisiä.

Tutkijat, valtionhallinnon edustajat ja opiskelijajärjestöjen edustajat (moni haastateltava oli useammassa kuin yhdessä näistä rooleista) painottivat eri asioita tiedonkeruun organisointia koskevissa kehittämis ehdotuksissaan. **Tutkijat** esittivät useita konkreettisia tapoja tiedonkeruun yhteistyön syventämiseksi:

- Pitäisi pystyä yhteisen pöydän ääressä selvittämään mitä tietoa tulee mistäkin kyselystä ja **määrittelemään kunkin kyselyn painopistealue** jotta pystyttäisiin yhdistämään aineistoa toisiinsa.
- KOTT:ille, Eurostudentille ja Opiskelijabarometrille voitaisiin muodostaa **yhteinen rekisteri** josta poimittaisiin opiskelijat koordinoitusti sovituin väliajoin ja aikataulutettaisiin kyselyt limittäin. Samalla voitaisiin laatia yhteinen taustatietolomake niin että kukin kysely voisi keskittyä omaan temaattiseen erityisalueeseensa.
- **Tunnisteellisena kerätyt tiedot mahdollistaisivat muun asiakastiedon yhdistämisen tutkimukseen** niin, ettei tiettyä tietoa tarvitsisi kysyä lomakkeella erikseen, jolloin kyselyitä saisi lyhyemmiksi ja painotettua siihen tietoon mitä voi saada vain kysymällä.

Valtionhallinnon edustajat painottivat tarvetta siirtyä erillisillä määrärahoilla rahoitettuihin hankkeista suurempiin, pysyvästi rahoitettuihin kokonaisuuksiin, jotka tuottaisivat tietoa myös korkeakouluopiskelijoista. Näiden valittujen kansallisten seurantavälineiden ohella voitaisiin ajoittain kerätä valituista substanssialueista syvempää tietoa otospohjaisesti. Opiskeluterveyden seurannan ja tutkimustoiminnan toivottiin keskittyvän sellaiselle määrätylle taholle, joka pystyisi vastaamaan sen toteutuksesta luotettavasti ja pitkällä aikajänteellä. Yhtenä mahdollisuutena esitettiin KOTT:in siirtyminen yhdeksi THL:n tiedonkeruukanavaksi.

Opiskelijajärjestöjen edustajat toivoivat KOTT-tutkimuksen myötä kehittyneen tutkijoiden, opiskelijaterveydenhuollon ja opiskelijajärjestöjen hyvän yhteistyön jatkumista tiedonkeruun rakenteellisten uudistusten jälkeenkin. He pitivät erityisen arvokkaana KOTT-tutkimuksen kehittäjien tiivistä kytköstä opiskelijaterveydenhuollon kenttään; tämä kytkös on heidän mukaansa näkynyt laadukkaana ja muuttuviin ilmiöihin tarttuvana tutkimuksena.

3.3 KERÄTYN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN

Haastateltavien kehitysehdotukset kerätyn tiedon hyödyntämisestä voi jakaa yhtäältä ehdotuksiin jotka koskevat tutkimustoiminnan juurruttamista kehitystyöhön ja toisaalta kerätyn tutkimustiedon helppoa saatavuutta ja käytettävyyttä.

Tutkimusten juurruttamiseen liittyviä kehitysehdotuksia:

- **Terveyttä ja hyvinvointia koskevat kyselyt pitäisi saada opiskelijaterveydenhuollon kehittämisen rakenteisiin nykyistä systemaattisemmin.** Opiskelijoiden ja nuorten terveystiedon hyödyntämisen pitäisi tapahtua ruohonjuuritasolla missä myös palveluiden kehittäminen tapahtuu: kunnissa ja maakunnissa yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. On epäilyksistä että tällä hetkellä kuntakentällä ja oppilaitoksissa ei olla kovin tietoisia näistä tutkimuksista. Sote-uudistus tuo mahdollisuuksia systemaattisempaan kehittämiseen, kun terveyspalvelujen järjestäminen tulee isomman tahon vastuulle.
- Koulutuksen ja terveyspalvelujen tuottajilla pitää olla **insentiivejä hyödyntää kerättyä tutkimustietoa.** Valtionhallinto voi edesauttaa tätä.
- **Juuruttamisessa esikuvina voi pitää esimerkiksi AVOP:ia ja Kandipalautetta.** Vuosittain tai kahden vuoden välein voisi olla arviointitilanne jossa käytäisiin läpi viimeisimpien tutkimusten tuloksia ja peilattaisiin niitä korkeakoulun toimintaan.
- **YTHS:n vahva rooli** KOTT-tutkimuksessa on varmistanut että kentällä havaitut terveystrendit ja -haasteet on huomioitu tutkimuksessa, tämä pitäisi varmistaa myös jatkossa.
- Voitaisiin luoda **raportointijärjestelmä josta pystyisi tarkastelemaan esimerkiksi tietyn alueen korkeakouluopiskelijoiden terveydentilaa koskevia tietoja.** Ylipäänsä tiedon yhteen kokoaminen mahdollistaa kerätyn tiedon paremman hyödyntämisen.
- Kerätyn tiedon hyödyntämisen kannalta on tärkeää että sitä myös **analysoidaan** ja että se on **helposti saatavilla eri alojen tutkijoille, ammattilaisille ja muille sidosryhmille.**

Tutkimustiedon saatavuuteen ja julkaisukäytäntöihin liittyviä kehitysehdotuksia:

- Tutkimusten hyödyntämistä auttaisi jo se että **kaikki tulokset olisivat sähköisesti saatavilla yhdestä lähteestä.** Tällöin pystyisi tekemään kätevämmän vertailuja esimerkiksi KOTTin ja Eurostudentin välillä. Koordinaation ei välttämättä tarvitse tarkoittaa kyselyiden karsimista, vaan huomion kiinnittämistä siihen että ohjataan datasta kiinnostunutta ihmistä myös muissa kyselyissä saatujen tulosten pariin.
- Olisi hyödyllistä saada **kokoava sivusto tai tilastointi pitkän aikavälin terveystrendeistä.** Tällä hetkellä terveystyötä tekevät tietävät mitkä nämä terveystrendit ovat olleet mutta ne pitäisi saada helposti saataville. Tämä voisi rikkoa pinttyneitä opiskelijoiden terveyskäyttäytymiseen liittyviä käsityksiä.

- **Tutkimusten julkaisussa pitäisi olla lukijälähtöinen näkökulma**, tulokset tiivistetyksi joka luvun osalta ja sitten vielä politiikkasuositukset, joissa olisi myös tulkittu tuloksia.

KOTT:in 4 vuoden ilmestymisväli on nykyajan tietotarpeisiin harva. On ongelmallista viitata edelliseen kyselyyn, kun esimerkiksi kyselyyn osallistuneista ammattikorkeakouluopiskelijoista suuri osa on jo valmistunut.

4 YHTEENVETO: KOTT NYT JA TULEVAISUUDESSA

4.1 MITÄ KOTT:N TUOTTAMAAN TIETOA SAADAAN JO MUILLA OLEMASSA OLEVILLA KYSELYILLÄ?

Kyselyiden analyysin perusteella terveydentila ja opinnot ovat yleisesti ottaen kaikista laajimmat teemat tässä selvityksessä kartoitettujen kyselyiden kokonaisuudessa, ja näitä teemoja on kartoitettu hyvin monista eri näkökulmista. KOTT sisältää melko paljon samoja teemoja erityisesti Opiskelijabarometrin, väestön terveystutkimusten sekä lukiolaisten Kouluterveyskyselyn kanssa. Kouluterveyskyselyn osalta tämä tarkoittaa, että KOTT muodostaa melko hyvän jatkumon lukioasteen tiedonkeruusta korkea-asteen tiedonkeruuseen.

Teemat, joissa on eniten päällekkäisyyksiä KOTT:n ja muiden kyselyiden osalta, ovat terveydentila, sosiaaliset suhteet, ansiotyön tekeminen, toimeentulo sekä opintojen teeman alla opiskelukyky. On kuitenkin tärkeää huomata, etteivät väestötutkimukset (ATH, Terveys 2011 ja Juomatapatutkimus) tarjoa lopulta suoraa mahdollisuutta erottaa joukosta korkeakouluopiskelijoita, jolloin on tärkeää keskittyä päällekkäisyyksiin erityisesti korkeakouluopiskelijoille suunnattujen kyselyiden osalta (Opiskelijabarometri, Eurostudent, Kandipalaute ja AVOP).

KOTT sisältää kysymyksiä kaikista muista raportin alussa (taulukoissa 3-15) esitellyistä pääteemoista paitsi asumisesta ja vapaa-ajasta. Tulevaisuus ja opinnot ovat myös suppeampia teemoja kuin monissa muissa tässä raportissa kartoitetuissa tutkimuksissa.

4.2 MITÄ SELLAISTA TIETOA SAADAAN KOTT:LLA, MITÄ EI SAADA MUILLA OLEMASSA OLEVILLA KYSELYILLÄ?

Teemoja, jotka eivät esiinny missään muussa korkeakouluopiskelijoille suunnatussa kyselyssä kuin KOTT:ssa ovat kyselyiden analyysin perusteella:

- ehkäisy,
- itsemurha-aikeet ja -ajatukset,
- hammasterveys,
- seksuaalinen suuntautuminen,
- väkivalta,
- terveystietojen käyttö,
- ruokavalio,
- opiskelijaravintoloiden käyttö,
- tupakka ja päihteet, sekä
- rahapelaaminen.

Näistä teemoista itsemurha-aikeet ja -ajatukset, terveystietojen käyttö sekä tupakka ja päihteet esiintyvät kuitenkin koko väestön terveystutkimuksissa. Väestön terveystutkimuksista ei kuitenkaan voida erottaa suoraan korkeakouluopiskelijoita. Vähiten päällekkäisiä teemoja KOTT:n kanssa on AVOP:ssa.

Haastattelujen perusteella **KOTT-tutkimuksen tuottaman tiedon erityisyys paikantuu ainutlaatuisen teemojen, kohdejoukon ja menetelmän yhdistelmään**. KOTT:ia tuntevien haastateltavien mukaan sen arvo on

- 1) säännöllisesti toistuvana,
- 2) opiskelijan elämäntilanteen ja ikäkauden huomioivana tutkimuksena, joka käsittelee
- 3) terveyttä ja hyvinvointia suhteessa opiskeluun ja opiskelukykyyn, sekä
- 4) opiskelijoiden terveyspalvelujen järjestämistä, saatavuutta ja käyttöä.

Haastatteluissa KOTT-tutkimuksen tuottaman tiedon erityisominaisuuksiksi mainittiin myös validoidut kysymysmuotoilut ja tutkimuksen kehittäjien tiivis yhteys opiskelijaterveydenhuollon kenttätöihin.

4.3 MITÄ TIEDON “KATVEALUEITA” KOTT-KYSELYYN JA MUIHIN OPISKELIJOIDEN TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA KARTOITTAVIIN OPISKELIJAKYSELYIHIN LIITTYY?

Sellaisia **tiedon katvealueita, joita kysytään lukiolaisten Kouluterveyskyselyssä tai väestön terveystutkimuksissa mutta ei korkeakouluopiskelijoille suunnatuissa kyselyissä** (KOTT, Eurostudent, Opiskelijabarometri, Kandipalaute, AVOP) näyttäisivät olevan kyselyiden analyysin perusteella:

- lääkityksen käyttö,
- tapaturmat ja turvavälineet,
- terveyspalveluiden käytön frekvenssi, sekä
- tuen saanti ravinto- ja liikkumistottumuksiin.

Muita **melko suppeasti kartoitettuja teemoja** ovat:

- tupakka ja päihteet,
- netin käyttö ja rahapelaaminen,
- yleinen toimeentulo,
- asuminen,
- vapaa-aika, sekä
- tulevaisuus.

Haastatteluissa ainoa **katvealue** joka mainittiin useasti koski **korkeakouluopiskelijoiden terveyspalvelujen järjestämistä, käyttöä ja yhteyttä terveydentilaan**. Tämän lisäksi oli yksittäisiä mainintoja katvealueista:

- ulkomaalaisväestö ja kansainväliset opiskelijat,
- positiivisen mielenterveyden näkökulma,
- sosiaalisen hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden näkökulmat,
- terveyskäyttäytymisen erojen syyt eri opiskelualoilla,
- parisuhteessa elävät nuoret, ja
- liikuntakysymysten muotoilu kansainvälisiä terveysliikuntakysymyksiä mittaaviksi.

4.4 MILLAISEN JATKUMON KOTT JA MUUT TUTKIMUKSET MUODOSTAVAT SUHTEESSA KOULUTERVEYSKYSELYYN?

Kyselyiden analyysin perusteella KOTT muodostaa melko hyvän jatkumon lukioasteen Kouluterveyskyselystä korkea-asteen tiedonkeruuseen, sillä kartoitettavat teemat ovat pitkälti molemmissa kyselyissä samoja. Haastattelujen perusteella tässä jatkumossa olisi kuitenkin kehitettävää sisältöjen ja kysymysmuotoilujen yhteensovittamisessa, rekisteriaineistojen hyödyntämisessä sekä siinä, että myös tehtäisiin tutkimusta, jossa hyödynnettäisiin sekä KOTT:ia että Kouluterveyskyselyä.

Kyselyiden analyysin perusteella muista kyselyistä myös Opiskelijabarometri ja Kandipalaute sekä väestön terveystutkimukset muodostavat melko hyvän jatkumon Kouluterveyskyselyyn, sillä kyselyiden teemat ovat melko yhteneväiset.

4.5 MILLÄ RAHOITUKSELLA KUTAKIN TUTKIMUSTA TEHDÄÄN?

Tieto eri tutkimusten julkisista rahoituslähteistä on saatavilla eri tutkimusten internet-sivuilla ja julkisissa raporteissa hyvin karkealla tasolla, lähinnä mainintana rahoittavasta organisaatiosta. KOTT:ia rahoittavat näiden tietojen perusteella OKM, STM ja YTHS. Eurostudentia rahoittaa Euroopan komissio ja Kandipalautetta rahoittaa OKM, Opiskelijabarometriä taas Otus itse. AVOP:ia rahoittavat Arene, OKM ja CSC, Kouluterveyskyselyä taas STM. Terveys 2011 on rahoitettu yhteistyössä seuraavien organisaatioiden kanssa: THL, KELA, STM, ETK, FKL, TTL, Hammaslääkärijärjestöt, Suomen Akatemia, TSR sekä lisäksi pieniä säätiöitä. ATH rahoitetaan STM:n varoin ja Juomatapatutkimus STM:n ja Alkoholitutkimussäätiön varoin.

4.6 MITÄ EDELLÄ MAINITTUJEN OPISELIJAKYSELYIDEN TULEVAISUUDESTA TIEDETÄÄN JA MITEN NIIDEN TULEVAISUUS NÄHDÄÄN?

Asiantuntijahaastatteluiden analyysissä kävi ilmi yhtäältä yleisellä tasolla vallitseva konsensus opiskelijoita ja nuoria koskevan terveystiedon tulevaisuudesta, toisaalta selkeä painotusero kahden kehittämisen näkökulman välillä, joita voisi kuvailla “valtionhallinnon” ja “kansalaisyhteiskunnan” näkökulmiksi. **Asiantuntijahaastattelujen pohjalta näyttäisi olevan konsensus että:**

- **KOTT:issa kerätty tieto on tavalla tai toisella kerättävä myös jatkossa, vaikka KOTT nykyisellään ei jatkuisikaan.**
- **Nykyistä tutkimusten moninaisuutta olisi mahdollista jossain määrin järkeistää.** Useat haastateltavat mainitsivat tässä yhteydessä KOTT:in, Eurostudentin ja Opiskelijabarometrin kokonaisuudeksi, jonka sisällä olisi mahdollista tehdä nykyistä syvempää yhteistyötä. KOTT:in ja THL:n aikuisväestöä koskevien tutkimusten osalta useammassa haastattelussa mainittiin yleisellä tasolla mahdollisuus lähempään yhteistyöhön, tosin korkeakouluopiskelijoiden erittelemisen THL:n aikuisväestön tut-

kimuksista on toistaiseksi menetelmällinen ongelma. Kouluterveyskyselyn suhdetta muihin tutkimuksiin on tarkasteltu yllä, osiossa 4.4.

- **Tutkimusten sisällöllisiä päällekkäisyyksiä ja samojen vastaajien kuormitusta olisi tarpeen vähentää** selkeyttämällä painopistealueita ja hakemalla synergiaa tiedonkeruussa esimerkiksi yhteisellä taustatietolomakkeella, yhteisellä rekisterillä ja tiedonkeruun ajankohtien järkevällä aikatauluksella.
- **Pysyvän rahoituksen järjestäminen on toivottavaa laadukkaan tutkimuksen mahdollistamiseksi.**

Toisaalta asiantuntijahaastatteluihin kävi ilmi **painotusero, jota voisi alustavasti luonnehtia eroiksi “valtionhallinnon” ja “kansalaisyhteiskunnan” näkökulmien välillä.** Haastateltavat kannattivat yleisellä tasolla tutkimusten yhdistämistä, mutta yhdistämisen tavasta esiintyi erilaisia näkemyksiä:

- **Valtionhallinnon edustajat** painottivat opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja terveydenhuoltoa koskevan tiedonkeruun keskittämistä määrätulle taholle luotettavan, politiikkavalmistelussa käyttökelpoisen tiedonkeruun varmistamiseksi.
- **Opiskelijajärjestöjen edustajat** painottivat yhtäältä tutkijoiden, opiskeluterveydenhuollon ja opiskelijajärjestöjen KOTT-tutkimuksessa kehittyneen hyvän yhteistyön varmistamista myös jatkossa, toisaalta opiskelijoiden ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia koskevan tutkimustiedon laaja levittämistä ja hyvää saatavuutta eri alojen ammattilaisten käyttöön.

Tämän suppean selvityksen perusteella olisi hätköityä esittää, että kyseessä olisi varsinaisesti ristiriita, eivätkä haastateltavat itse nostaneet esiin vastakkainasettelua. Työryhmän on kuitenkin hyvä tiedostaa erilaisiin painotuksiin liittyvä ristiriidan mahdollisuus. Toisaalta valtionhallinnon ja opiskelijajärjestöjen edustajia yhdistää selkeä **konsensus**:

- **Opiskelijoiden ja nuorten terveyttä ja hyvinvoinnista kerätty tieto on juurrutettava systemaattisesti osaksi opiskelijaterveydenhuollon käytäntöä ja kehittämistä.**

5 LIITTEET

LIITE 1. SELVITYKSEEN LÄPIKÄYDYT KYSELYLOMAKKEET

Taulukko 17. Selvitykseen läpikäytyt kyselylomakkeet.

LÄPIKÄYDYT LOMAKKEET	
TUTKIMUS	LINKKI KYSELYLOMAKKEESEEN
Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus KOTT	V. 2016 lomake ei vielä julkisesti saatavilla
Eurostudent	V. 2016 lomake ei vielä julkisesti saatavilla
Opiskelijabarometri	V.2016 lomake ei vielä julkisesti saatavilla
Kandipalaute	http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2014/01/Kandipalaute_2016_FI.pdf
AVOP	http://www.slideshare.net/otusowl/avop-liite-20-avop-kyselylomakelopullinensuomi
ATH (20-54 v)	http://www.terveytemme.fi/ath/lomakkeet/2011/A1104-1_lomake_20-54_FI.pdf
Terveys 2011 (nuoret aikuiset)	Kysely: https://www.thl.fi/documents/10531/2797097/T4140_terveyskysely_nuoret.pdf/33dca18e-f362-4f3f-891d-db4e610ff6b1 Haastattelu: http://www.terveys2011.info/doc/doc/lomakkeet/T4142_haastattelu_nuoret.pdf
Juomatapatutkimus	https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2587/PIP/quF2587_fin.pdf
Kouluterveyskysely, lukio	http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Lomakkeet/ktlomake2015_lukio.pdf

LIITE 2. SELVITYKSEEN HAASTATELLUT ASiantuntijat

Taulukko 18. Selvitykseen haastatellut asiantuntijat.

HAASTATELLUT ASiantuntijat		
NIMI	ORGANISAATIO	TEHTÄVÄ
Maire Kolimaa	STM	Terveyspalveluryhmä
Johanna Moisio	OKM	Opiskelijaterveydenhuolto
Kristina Kunttu	YTHS	KOTT-tutkimus
Elina Nurmikari	OTUS	Opiskelijabarometri
Nina Halme	THL	Kouluterveyskysely
Susanna Fagerlund-Jalokinos	THL	Opiskelijaterveydenhuolto
Turkka Sinisalo	SYL	Sote-ala
Anni Vesa	SAMOK	Sote-ala
Jussi Ansala	OLL	Opiskelijaliikunta
Kaisu-Maria Piironen	OKM	Tilastot ja tietokannat

LIITE 3. VIRTA-TIETOKANNAN HYÖDYNTÄMINEN OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTITUTKIMUKSISSA

VIRTA-tietokannan hyödyntämisen mahdollisuuksia opiskelijakyselyissä:

- Opiskelijakyselyt voisivat kaikki hyödyntää VIRTA-tietokantaa osana keskitettyä opiskelijakyselytutkimuksen infrastruktuuria.
- Jos kaikki opiskelijakyselyt hyödyntäisivät koordinoitusti VIRTA-tietokantaa, voitaisiin varmistaa, etteivät kyselyt mene samoille vastaajille.
- Vastaajan kohdalla VIRTA-tietokannasta saatavien taustatietojen käyttö vähentää vastaamisen raskautta ja mahdollistaa keskittymisen niihin kokemuksellisiin asioihin, joita on kysyttävä vastaajalta itseltään. Eurostudentin viimeisimmällä kierroksella hyödynnettiin VIRTA-tietokantaa muun muassa siten, että taustatiedot tutkinnoista ja koulutusaloista olivat jo nähtävissä kun kysely meni vastaajalle.
- Rekisteritieto on periaatteessa luotettavampaa kuin kysyty, tosin pitää myös huomioida että tämä ei aina ole itsestään selvää. Opiskelija jolla on useita opinto-oikeuksia voi esimerkiksi kokea ensisijaiseksi opinto-oikeudekseen jonkin muun kuin rekisteriin merkityn.
- Kysymys: Voisiko VIRTA-tietokantaa hyödyntämällä helpottaa tutkimuslupien hakemista, kun korkeakoulukohtaisten rekisterien sijaan tiedot olisivat saatavissa yhdestä rekisteristä? Sen sijaan että haetaan tutkimuslupia jokaiselta korkeakoululta erikseen ja odotettaisiin että kukin niistä suorittaa poiminnan, tutkimuksen toteuttaja voisi asioida vain yhden rekisterin kanssa.
  - Tällä hetkellä VIRTA-tietokanta ei ole itsenäinen rekisteri, vaan kopiotietovaranto korkeakoulujen omista rekistereistä.
- Kysymys: voisiko YTHS:n omia rekisteriaineistoja kytkeä osaksi VIRTA-tietokantaa esimerkiksi sähköisten terveystarkastusten (Sätky) tulosten osalta?
  - Tähän liittyy tutkimuseettisiä kysymyksiä.
  - Lisäksi on huomioitava, että VIRTA-tietokanta nyky muodossaan on kopiotietovaranto olemassa olevista korkeakoulujen rekistereistä. Yhdistäminen muihin rekistereihin olisi muutos koko tietokannan luonteessa.

Liitettä varten haastatellut asiantuntijat:

Jukka Haapamäki, OKM

Kaisu-Maria Piironen, OKM

Juhani Saari, Otus